

ANGST EN BEKLEMDHEID

Zomaar een verhaal van een puber uit de oorlog

'Dat ik op mijn 92ste nog een verhaal mag vertellen over de oorlog en dat mijn verhaal in de krant komt vind ik heel bijzonder.'

Greet van Osch-Wijn zit stralend in haar stoel voor het raam. De thuiszorg is net vertrokken. Greet herinnert zich de Duitse inval nog goed toen zij op 11 mei 1940 de Duitse Wehrmachtsoldaten met paard en kar door haar straat in Eindhoven zag lopen. Ze was destijds veertien jaar en woonde in Hemelrijken, een volksbuurt in Oud-Woensel.

Een paar maanden voor het uitbreken van de oorlog was haar moeder overleden. Greet was de vijfde telg uit een gezin van negen kinderen. "Onbegrijpelijk hoe mijn vader een dergelijk groot gezin in deze moeilijke tijd draaiende wist te houden. Hij werkte ook nog eens 40 uur per week als docent exacte vakken op de ambachtsschool en gaf bij ons thuis bijlessen. Hij was ook keurmeester. In het begin van de oorlog vond ik de bezetters zelfs wel interessant. Je kon zo je Duits goed oefenen, het waren best aardige kerels. Wist ik veel verder, ik was nog een puber. Naderhand besepte je pas de impact van deze oorlog. Het was een tijd van constante angst en niemand die je kon je vertrouwen."

We praten honderd uit

"We fietsten veel en ver. Mijn beste vriendin vroeg me altijd mee. We hebben heel wat kilometers afgelegd. Ik vond het gezellig naast haar te fietsen. We praatten honderduit en je kwam overal. Maar wat ik toen niet wist, was dat zij een koe-rier was van het verzet. In haar fietstas zaten geen levensmiddelen, zoals ze zei, maar geweren en kogels. Ik was haar dekmantel, een onschuldige onwetende afleider zeg maar. We zijn maar één keer aangehouden en natuurlijk vertelde ik een onschuldig verhaal 'über Kühe und Kälber'. Heel bijzonder is dat een dag voor de bevrijding mijn fiets het begaf. Hij zakte letterlijk door de velgen, te veel leugens?"

Bombardement

De wreedheid van de oorlog werd langzamerhand duidelijk. Zo werden de Philipsfabrieken gebombardeerd. Net naast hun wijk. En er viel een bom op de kerk. De kerk speelde trouwens een speciale rol in haar beleving. Het was de centrale plaats van waaruit het lokale verzet gecoördineerd werd. Ook bezocht het gezin trouw de kerk. Er waren op zondag twee diensten. Maar er waren niet genoeg nette kleren voor de dametjes. Ze waren inventief en met haar zussen wisselden ze na de dienst de garderobe, zodat de kinderen Osch er ook bij de tweede dienst fatsoenlijk bij liepen. De oorlog kwam dichtbij met een bombardement van het huis aan de overkant. "Mijn vader holde de deur uit om te helpen, maar kwam gedesilluseerd terug. Hij zei dat hij dacht dat de overburen het niet overleefd hadden. Ook wist je niet wie je wel of niet kon vertrouwen. NSB'ers had je overal en er werden her en der joden opgepakt. Het werd

steeds grimmiger." Een standrechtelijke executie van twee joodse jongens aan het eind van de oorlog, maakte veel indruk op Greet. Het waren bekenden van haar.

Voedsel en ondersteuning

Honger hebben ze niet gekend. De kapelaan vroeg aan de parochie of er een dame was die het moederloze gezin kon ondersteunen. Daar reageerde een dame uit Reusel op, onder voorwaarde dat ze geen diensthulp werd genoemd. Ze ontpopte zich als een tweede moeder. "Ze bracht dagelijks voor ons gezin verse groenten en aardappels mee." Haar zus heeft heel wat kilo's geschild om de hongerige monden te kunnen vullen. Er schieten Greet steeds meer herinneringen te binnen. Zoals toen ze op Koninginnedag, 31 augustus, de verjaardag van Wilhelmina vierden door zich uit te dossen met Oranje worteltjes en daarmee op school kwamen. Of de schutting in de tuin die los stond, zodat de buurjongens hun huis in konden vluchten als er controle was voor de 'Arbeitseinsatz', de dwangarbeid in Duitsland. Of het verhaal over een Joodse schoenverkoper die alleen maar linker of rechter schoenen in zijn winkel had om diefstal te voorkomen.

Greet kan nog uren door vertellen. Er komen steeds meer herinneringen boven. Maar als ze moet afsluiten zegt ze dat het vooral een tijd van angst en beklemdheid was. Het voelde als een grauwe hand om je hart. "Vrijheid is een groot goed."

In haar fietstas zaten geen levensmiddelen, zoals ze zei, maar geweren en kogels